

Hur skrockfull är du?

Testa dej själv i VårKulturs lekfulla test!

- 1. Du ser en svart katt springa över vägen, vad gör du?**
 - A) Tänker att nu kanske jag får otur över mig, men glömmer tanken om en stund
 - B) Skyndar att spotta 3 gånger över min vänstra axel och säger tvi, tvi, tvi!
 - C) Funderar om katten bor i närheten och vad den måne heter?
- 2. Vid matbordet kan det hända sig att någon ber om saltet av just dig, vad gör du då?**
 - A) Räcker saltkaret direkt från handen och säger varsågod
 - B) Skyndar dig att sätta saltkaret ner på bordet framför den som bad om det och säger varsågod
 - C) Ser förskräckt på saltkaret och informerar den andra om all otur det för med sig ifall man tar det från handen eller om det välter omkull! Och sedan ger du saltet på rätt sätt...
- 3. Du är i Stockholm och vandrar omkring i Gamla Stan och råkar svänga in på en smal gränd och plötsligt står det rakt framför dig en stege som du borde gå under för att kunna passera tryggt. Vad gör du?**
 - a) Vänder om och tar en annan väg, 3 veckors otur tänker du inte utsätta dig för!
 - b) Försöker trycka dig förbi i det smala utrymme som finns mellan väggen och stegen
 - c) Går under såklart!
- 4. Du diskuterar med en vän om en solsemester du precis bokat och säger i samma veva; "Det är enbart utlovat solsken och +30 grader, garanterad solbränna alltså!!" Och så tillägger du snabbt...**
 - A) "Peppar, peppar, ta i trä! och knackar med knogen mot något av trä"
 - B) "Hoppas att vädret håller i sig!"
 - C) "Med din tur så regnar det väl hela veckan...!"
- 5. Du står och beundrar solen och det fina vårvädret vid fönstret i ditt kök och plötsligt går en stor spindel på diskbänken! Vad gör du då?**
 - A) Tänker att vad fint det är med alla djur som vaknar efter vintern och funderar på om man kan förutspå väder med en spindel?
 - B) Skriker till av obehag och smäller den platt mot bänken
 - C) Skyndar dig att föra ut spindeln så att den inte i misstag heller skadas, spindlar mår bättre ute och regn vill du inte vara orsaken till!
- 6. Du har precis gjort dig i ordning för en fest och råkar i all hast skuffa omkull spegeln så att den går i tusen bitar... Vad tänker du då?**
 - A) Så går det när man har bråttom! Fram med dammsugaren...
 - B) Sjutton också, det där var ju inte så bra...
 - C) Total PANIK!!! 7 års otur framför mig!
- 7. Ute är det ett riktigt busväder och du är på väg och äta lunch med dina kollegor och plötsligt ser du hur en av kollegorna öppnar paraplyet inomhus! Vad gör du?**
 - A) Påpekar om att det kan medföra otur till kollegan och tillsammans kollar ni att väderprognosen för i morgon inte mitt i allt har ändrat till det sämre!
 - B) Beundrar det nya och trendiga paraplyet

- C) Ber kollegan fälla igen paraplyet och i framtiden INTE öppna det inomhus och för säkerhets skull kollar du några extra horoskop på nätet!

8. Du kommer hem från jobbet och det ligger en nyckelknippa på köksbordet. Vad gör du?

- A) Flyttar den omedelbart
B) Läger inte ens märke till den
C) Låter den vara men tänker att det var ju inte så bra...

9. Du får en fin, men tom plånbok i födelsedagspresent. Vad tänker du?

- A) Vilken fin plånbok, precis vad jag behöver. Tack!
B) Oj, den var tom! Jag får väl skynda mig att fylla den!
C) Neeej! Nu kommer min ekonomi att krascha!

10. Det är fredagen den trettonde, hur tillbringar du dagen?

- A) Jag håller mig inomhus och tänker positiva tankar och undviker allt som kan gå illa under dagen!
B) Lever som vanligt, men är så där lite extra försiktig ändå
C) Jag gör allt vanligt som jag gör vilken annan dag som helst

Resultat:

24-30 poäng: SKROCKFULL!

Du är verkligen vidskeplig! Du hänger nycklarna ordentligt på sin plats i nyckelskåpet och tar det lugnt fredagen den 13:onde. En svart katt som springer över vägen tar du helt klart som ett dåligt tecken. Även om grannen råkar ha en svart katt som är ute om dagarna. Du kan det där med skrock och du tror på det mesta av det. Att utmana ödet är inte din melodi!

15-23 poäng: LÄTT VIDSKEPLIG!

Åja, lite vidskeplig är du allt! Du är logisk och förnuftig, men ibland tar den där inre, skrockfulla rösten över och du backar ut halvvägs under stegen – man vet ju aldrig hur det kan gå! Det är inte så att du tror på precis allt och händer det något roligt fredagen den trettonde så tänker du inte ens på att det kan vara en otursdag. Du tycker det är lite spännande med skrock för tänk om det kanske faktiskt kan vara lite sant...?!

10-14 poäng. **BARA TRAMS!**
Gäsp, sådant vidskeplighetstrams! Du är den minst vidskepliga människa man kan tänka sig! Du går utan att blinka under en stege fredagen den 13:onde och märker inte ens den svarta katten som kilar över gatan. Går spegeln i kras är det bara att sopa upp bitarna och köpa en ny och ”regler” om paraplyer inomhus är bara fånerier. Haha, för skrock!

10. (A) 3p (B) 2p (C) 1p
9. (A) 1p (B) 2p (C) 3p
8. (A) 3p (B) 1p (C) 2p
7. (A) 2p (B) 1p (C) 3p
6. (A) 1p (B) 2p (C) 3p
5. (A) 2p (B) 1p (C) 3p
4. (A) 3p (B) 1p (C) 2p
3. (A) 3p (B) 2p (C) 1p
2. (A) 1p (B) 2p (C) 3p
1. (A) 2p (B) 3p (C) 1p

Poäng:

KORT INFO OM DEN VIDSKEPELSE SOM FÖREKOMMER I FRÅGORNNA:

Om en **svart katt** korsar din väg betyder det otur, förr trodde man att en häxa eller till och med självaste djävulen kunde vara förklädd till svart katt. Katten ansågs vara ett magiskt djur, med största sannolikhet beroende på dess nattvanor och ögonen som glänser i mörkret. Vid synen av en svart katt som korsar vägen kan man avvärja det onda genom att spotta och tilläggas kan även tvi, tvi, tvi!

Saltet är heligt redan i de äldsta kända skriftliga källorna och även i vår folktro har det ansetts ha en inneboende, övernaturlig kraft. Saltet har varit värdefullt som konserveringsmedel för mat, men även ansetts bota vid olika åkommor och sjukdomar. Saltet var också ett utmärkt skyddsmedel mot trolldom och i dopvattnet lade man salt för att skydda sitt barn. Eftersom saltet var en bärare av en hemlig kraft fick ingen handskas vårdslöst med det och därför anses det ge olycka om man välter ett saltkar eller spiller ut salt, detta även i nutida folktro.

Att gå under en **stegen** betyder otur. I modernare tid ser man det helt enkelt riskfyllt eftersom man kan få saker i huvudet om arbete t.ex. sker i toppen av stegen eller om stegen faller. Medan det förr fanns till och med obehagliga associationer till själva stegen då hängningar var vanliga och bödeln måste klättra upp på stegen för att få snaran runt halsen! Stegen hade också en magisk laddning inom folktron då den tillsammans med väggen den stod lutad mot bildade en triangel som ansågs vara en trekantig portal som blev en gränsmarkering som kunde leda till en passage med magiska effekter.

”Peppar, peppar, ta i trä”- uttrycket bottnar sig i tanken om att man inte ska äventyra sin tur/hälsa/vädret eller dylikt genom att säga det högt eller ta ut något i förväg och för att s.a.s. skydda sig även om man sagt det högt säger man ”peppar, peppar, ta i trä”. Förr hade man även en tro på att högre makter håller uppsikt över balansen mellan gott och ont för en människa och gick man och talade högt om något gott som väntar i framtiden eller alltid råkat ske så kunde balansen rubbas och bli till det motsatta. Pepparn var en stark krydda som kunde skrämja bort det onda. Att ta i trä förekommer i flera kulturer och härstammar bl.a. från en barnlek där man var i trygghet om man tog i något av trä men uttrycket att ”ta i trä” var även ett sätt att markera en fristad från onda makter eftersom man trodde att goda andar levde i trä och genom att knacka i träet bad man dem om hjälp.

I vår kultur anses **spindeln** vara en lyckobringande insekt och dödar man en spindel slår man ihjäl själva lyckan. Vidskepelsen om att det blir regn om man dödar en spindel förekommer i Norden men varifrån det härleder vet man ej... Man vet att det gav lycka till hemmet att ha en spindel inne hos sig och spindlar hjälpte till med att fånga bl.a. flugor vilket var bra. Dödade man en spindel gav det otur och oron med att det ska bli regn kan ha sin förklaring i att man inte önskade dåligt väder...

Spegeln visar en avbild av betraktaren och är därför farlig att krossa! Det som sker med bilden då den går sönder anses i den magiska världen också ske med den avbildade... Därför är det inte så överraskande att en förstörd spegel ger sju års olycka. Dessutom var spegeln ett värdefullt föremål som inte alla hade råd med i bondesamhället och eftersom den visade betraktarens avbild trodde man också att själen hade boning i den och krossade du spegeln krossades även själen.

Att öppna ett **paraply** inomhus medför otur såväl åt den som gör det som åt hela hemmet det sker i... Detta är en modernare form av skrock eftersom paraplyet inte existerat länge hos gemene man. Det finns teorier om att man retar husets andar med att göra detta vilket leder till olycka och otur i hemmet. Andra paraplyrelaterade skrock exempel finns det många av, t.ex. att om man tappar sitt paraply ska man inte själv plocka upp det för då förväntas du problem, du ska istället vänta på att någon annan plockar upp det. Och ett paraply skall INTE läggas på sängen för då kan det hända att din ekonomi svänger till det sämre!

Nycklar på bordet medför otur och kan även leda till gräl/träta i huset. Nyckeln var förr en symbol för gårdens lycka och fick därför inte slarvas bort! Men även bordet hade en särskild ställning i det gamla bondesamhället, bordet användes enbart vid festliga tillfällen och därför fick inget obehörigt läggas på det. Förr ansåg man också att nyckeln besatt hemliga krafter och skulle inte lämnas liggande var som helst utan placeras på sin egen "vaktade" plats nämligen nyckelskåpet.

(= modernare form av skrock eftersom matbordet blev allmänt först under senare delen av 1800-talet) Varifrån uppfattningen om gräl i huset härstammar kan bottsna i oron över att nycklarna tappas bort eller kommer i fel händer, vilket kan leda till gräl och olycka.

Ge en **plånbok** utan pengar i kan innebära att plånboken förblir tom även i framtiden! D.v.s. ekonomin kan krascha hos mottagaren (givaren bör alltid lägga i ens en cent). Detta är en modernare form av skrock eftersom plånböcker inte existerat så länge... Mynt har alltid setts som lyckobringande och hittade man ett mynt blev det ett lyckomynt bara man spottade först på det.

Börja aldrig en resa på en fredag, gör inte heller affärer eller ingå inte äktenskap. Om **fredagen** dessutom är den **trettonde** blir det ännu värre... talet 13 förknippas med otur i vår kultur. En orsak till detta hittar man bl.a. inom kristendomen då det vid Jesu sista måltid var 13 vid bordet och den trettonde var Judas som förrådde! Jesus korsfästes på en fredag, men sammankopplingen med fredag och trettonde och otursdag skedde först under medeltiden. Talet 13 förekom också i medeltida trollkonstböcker i förbannelser och formler mot underjordiska makter och i det gamla bondesamhället var fredagen en helg/vilodag och därför fick bl.a. inget bullersamt arbete utföras. Ännu idag förekommer det inte våning 13 i många amerikanska skyskrapor, rad nummer 13 saknas i flygplan (OBS! Förutom i Finnair där man inte är vidskeplig) och hotellrum 13 har lämnats bort speciellt i Amerika, så denna vidskepelse lever nog kvar även i vår rationella värld.

Diverse annan skrockfakta;

- * Stig alltid in i ett rum eller byggnad på din högra fot, annars följer otur.
- * Lämna alltid en byggnad genom samma dörr som du gått in i, annars följer otur.
- * Stig alltid upp ur sängen från samma sida som du lagt dig ner, annars följer otur.
- * Täck alltid för munnen när du nyser, din själ sägs ta farväl av kroppen på detta sätt. Prosit kan hjälpa ifall man inte hunnit lägga för handen...
- * Ge aldrig en kniv i gåva det för med sig otur, för att bryta oturen (ifall personen exempelvis bett om en kniv) kan man ge något mjukt med i samma gåva eller be att den som får gåvan ger ett litet mynt i utbyte!
- * Ljung inomhus betyder att man bjuder in döden. Detta kan hänga ihop med att ljung ofta läggs på gravarna på hösten!
- * Att hälsa/ge något över tröskeln för med sig otur, tröskeln ansågs förr vara en hemvist för onda andar och därför bärs även bruden över tröskeln så att inte onda andar fastnade under hennes skor.
- * Önska dig något då du ser ett stjärnfall så kan din önskan gå i uppfyllelse! En fallande stjärna kunde redan år 150 betyda att gudarna tittade ner på jorden och därför var mera lyhörda för önskningar hos folket!
- * Peka inte på någon! Under medeltiden trodde man att pekfingret kunde koncentrera onda krafter i den riktning det pekade...